

TELEGRAFUL ROMÂN

Apore Marțin. Jota și Sămbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhiepiscopale Sibiu, strada Măcelarilor 45
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refuza. Articollii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl. rëndul cu litere garmond

Nr. 6256 Bis.

Notificare oficială.

Se aduce la cunoștința celor ce doresc a fi primiți în institutul nostru teologic, că până la 18/31 Iulie a. c. au să-și înainteze subscrisului consistoriu petițiunile provădate cu următoarele documente, toate în original:

- carte de botez,
- testimoniu de gimnasiu și de maturitate,
- testimoniu de la medic, despre integritatea spirituală și corporală a suplicantului.

Cererile întrate după acest termen nu se vor lua în considerare.

Spre orientare se observă, că de astădată se vor primi numai 30 de tineri.

Sibiu, 22 Iunie 1904.

Consistoriul arhiepiscopal.

Nr. 6553 Școl.

CONCURS

Devenind cu finea anului școlar 1903/4 în vacanță un stipendiu de 1000 corone din fundațiunea „Moga”, pentru ocuparea celui se escrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în ziarul „Telegraful Român”.

În sensul testamentului fericitului fondator, la acest stipendiu pot concura tineri români gr.-or. din Transilvania, cari studiază drepturile sau filosofia.

Cererile de concurs sunt a se trimite în termenul indicat la Consistoriul arhiepiscopal, provădate cu următoarele documente:

- carte de botez;
- testimoniu de maturitate, respective din anul ultim de studiu;
- adeverință de la medic despre integritatea trupului și sufletescă;
- eventual alte documente recomandătoare.

Cererile întrate după expirarea concursului nu se pot lua în considerare.

Sibiu, 25 Iunie 1904.

Consistoriul arhiepiscopal.

Cum se ne apărăm?

Păreri în chestia reformei învățământului poporal.

De Dr. Eugen de Lemény.

— Articol final. —

IV.

Pentru cazul, dacă nici prin această nu ni-ar succeda a zădărnici reforma Berzeviczy, nu ne rămâne ca ultima ratio altceva de cât închiderea tuturor școlilor poporale confesionale. Acesta este nu numai un postulat al demnității naționale, dar' ni-se impune și din puncte de vedere politice și național-economice.

Din punctul de vedere al demnității naționale trebuie să facem acest pas pentru aceea, fiind-că ar însemna o lașitate și ar fi o rușine pe capul nostru, dacă prin susținerea și mai pe departe a școlilor poporale, am da mână de ajutor guvernărilor nostri pentru magiarizarea totală a instrucțiunii poporale confesionale, după cum pe care guvernul magiar, după cum mai sus am arătat, fără concursul nostru nu-l poate ajunge nici-când, sau în cazul cel mai bun după un lung și

de ani, fiind rezultatele cari se vor dobândi pe acest teren chiar și atunci de natură cel puțin problematică.

Cu toate că postulatul demnității naționale este pe partea mea, simt că majoritatea conservativă a poporului român va fi contra propunerii mele, ceea-ce psihologiceste foarte natural este.

Dacă ne uităm la mărșă clădire de instrucțiune poporală, pe care exclusiv din propriile noastre puteri am ridicat-o într'un spațiu de timp care în viața poporului înseamnă o clipă, dacă ne gândim la aceea, că fie-care piatră, fie-care cărămidă, bână sau bucată de lemn, care face parte din această zidire, este sfințită cu sudorea sâcră a dragostei de neam și biserice: o nemărginită durere trebuie să treacă prin sufletul nostru la gândul, că azi-mâne această clădire va fi pustie, că nu va mai răsună în ea vocea harnicului dascăl, povestind fragedelor odrasle ale neamului românesc despre mărire treutului și speranțele viitorului.

Dar' în politică nu se pot admite cestiuni de sentimente. Scârbo de realistică este pentru noi lupta care ni-s'a impus și deci reală și lipsită de orice sentimentalitate trebuie să fie cugătarea noastră discutând acțiunea care este de întreprins pentru-ca să putem para cât mai bine „lovitura de moarte”, care afirmative prin proiectul Berzeviczy s'ar da existenței noastre etnice.

În acest mod îmi voi permite a răspunde la întrebarea, că ce țintă urmărim cu școlile noastre confesionale și ce rol jăcă acestea întră armele cari ne stau la dispozițiune în lupta pentru existența națională zilnic impusă din partea guvernărilor nostri și de noi nci-când provocată?

Articolul de lege XXXVIII. din anul 1868 a proclamat ca o cucerire a rezoluțiilor premergătoare principiului obligativității. dar' și al libertății învățământului. Ca eflux al acestei libertăți învățământului și ideii lui ca o concesiune făcută în favorul diferitelor naționalități și confesiuni cari locuesc această țară, s'a decretat, că fie-care confesiune este îndreptățită să susțină din propriile sale mijloce școle confesionale cari să stee sub jurisdicțiunea hierarhică a confesiunilor respective. Ne-am folosit de acest favor în abundență, dar' am făcut această numai și numai din motivul, fiind-că am voit să descoperim sufletelor setose isvóre curate de cultură națională. Întru ajungerea scopului acestuia am adus jertfe materiale atât de mari, în cât nu stau nici într'un raport cu starea materială în care ne aflăm. Acesta este motivul faptelor, și faptele continuative numai până atunci au un rost, până când există motivul originar. Ne-am folosit de un drept, fiind-că folosirea lui, de-și împreună cu mari sarcini, ni-a asigurat creșterea culturală românească a copiilor nostri. Acesta a fost scopul pe care l'am urmărit luând asupra noastră sarcina instrucțiunii poporale. Îndată-ce, schimbându-se împrejurările, scopul urmărit nu se mai poate ajunge, trebuie, că ômeni cu rațiuni normale, să ne lăpădăm și de sarcinile pe cari de bună voe le-am luat asupra noastră și pe cari nu ni-le poate impune nimenea, pentru-că susți-

nerea școlilor confesionale este un drept și nu o datorință, cum crede dl Polónyi.

Și dacă vom abandona școlile noastre, o putem face acesta în deplină convingere, că lupta pentru existența noastră națională nu se va decide în școala poporală.

Eu îmi închipuiesc poporul român ca o fortăreță bine întărită, care este provădată cu 5 rânduri de fortificațiuni, și anume: 1. familia, 2. biserică, 3 școlile medii, 4. preparandiile, 5. școlile poporale.

Din toate aceste fortificațiuni, cele din linia a cincea și a patra sunt mai espuse și mai greu de susținut, și tocmai pentru acesta se îndreptă primele atacuri ale guvernărilor nostri în contra acestora. Este datorința noastră să apărăm pozițiunile acestea până la extrem. Dar' dacă ne-am conșins în fine, că nu le mai putem susține, ar fi lașitate să capitulăm, și acesta nici nu o vom face, ci ne vom retrage toate forțele și mijlocele de apărare plasate în linia a patra și a cincea în liniile de fortificațiuni pe cari le putem susține încă, și cu mijlocele retrase din pozițiunile părăsite vom întări ultimele linii de apărare în așa măsură, în cât le vom face să fie neînvins, dacă nu pentru vecie, cel puțin pentru un timp foarte îndelungat.

Susținem astăzi din sărăcia noastră 4000 de școle poporale.

Averea națională legată prin aceste școle face cel puțin zece milioane de corone, și interesele anuale ale acestui capital fac cu 4% socotit patru sute mii de corone pe an.

Mijlocele de învățământ, salariile învățătorilor, etc. ne costă de școală, una cu alta, cel puțin patru mii de corone, deci pentru 4000 de școle 16 milioane de corone pe an.

Cât ne costă preparandiile nu am nici ideea, dar' cred că nu esagerez dacă evaluez capitalul care zace în averea imobilă, cu 500,000 de cor., deci interesele anuale de 4% cu 20,000 de cor.

Mijlocele de învățământ, salariile instructorilor etc. fac pentru preparandii anual cel puțin un milion de corone. Summa summarum, în scopul instrucțiunii poporale avem un capital legat de 10 milioane 5 sute mii de cor. și un budget anual de 17,420,000, scrie șeptesprezece milioane patru sute douăzeci mii de corone.

Sume atât de mari în raport cu sărăcia în care se află poporul nostru, în cât noi înșine ne minunăm, că de unde am fost în stare a le scote?

Aceste sume de bani, în urma închiderii școlilor poporale devenind libere, le putem întrebuința pentru întărirea în măsură mai mare a celorlalte linii de apărare și mai cu seamă a bisericilor. După abandonarea școlilor poporale, biserica ca ocrotitoare a familiei române va răi să jăce în instrucțiunea poporală un rol cu mult mai însemnat de cât până acum; biserica va avea să susțină și să desvölte conștiința națională în familie, pentru-ca aceasta la rândul ei să potă paralisa acțiunea de magiarizare, care se va desvölta în școlile poporale, comunale și de stat, ce se vor înființa.

Acesta nouă și grea datorință însă o va putea împlini biserica în măsură corespunzătoare numai atunci, când prin

o dotare cât mai abundentă a posturilor preoțești ne va succeda să atragem pe cariera preoțească flăcarea inteligenței române.

Prin îmbunătățirea în măsură mai mare a dotațiunilor preoțești am ajunge cu o singură lovitură un întreg scop: am ridica nivelul cultural al preoției noastre pretinzând de la fie-care candidat de preot o calificatiune mai înaltă de cât cea de până acuma.

Am ridica în mare măsură nivelul moral punând preoției în pozițiunea materială de a pute renunța la ajutorul de stat, care până astăzi s'a distribuit unei părți a preoției noastre sub condițiuni de tot rușinoase și umilitoare și astfel am emancipa-o de sub influința guvernului;

și în fine eliberând preoția de grijile materiale, care o apasă în cea mai mare parte, îi facem posibil să-și potă pune toate puterile intelectuale și fizice în serviciul cauzei naționale.

O astfel de preoție, dacă pôte nu va face minuni, în lupta noastră pentru existență ne va fi totuși de folos înzecit mai mare de cât școlile poporale până acum susținute, fără să ne coste mai mult.

Acesta este planul meu de apărare față de proiectul Berzeviczy. Cu detaliurile executării nu m'am ocupat, fiind-că acestea nu se potrivesc în cadrele acestui articol și numai atunci ar ajunge la valoare actuală, dacă forurile competente confesionale s'ar decide în principiu pentru sistarea învățământului poporal confesional.

Știu că ideile aci depuse vor afla critici destui și de acesta mi-ar păre foarte bine, în interesul lămuririi în măsură cât mai mare a situațiunii în care ne aflăm. Îmi permit însă de încheiere a da expresiune speranței, ca aceia cari din motive principiale, nu vor afla admisibile propunerile mele, vor prezenta în schimb alte planuri concrete, pentru-că numai astfel este posibilă o discuțiune roditoare și numai astfel putem ajunge în ora a douăsprezecea la o hotărâre definitivă salvatoare.

Lista civilă. Sămbătă s'a început în dietă discuția asupra listei civile, trecută în budgetul anului curent cu un plus de două milioane, față de trecut. Opoziția va duce luptă energică în contra urcării, însă fără a înscena obstrucțiune, cum era planul dintru început. După ce dieta va trece în pace peste această poziție din budget, restul budgetului va fi votat iute, însă fără multă discuție. Dieta va lua apoi vacanță până la toamnă.

Chestia națională. În cursul săptămânii trecute chestia naționalităților a fost atinsă mai de multe-ori în dieta țerii. A pus'o în discuție, odată incidental, în urma unei întreruperi, și odată într'o vorbire mai lungă rostită în contra budgetului, domnul deputat Dr. Aurel Vlad, și a atins'o apoi fostul ministru-president, baronul Bánffy, contele Apponyi și de nou și ministrul-president, contele Tisza. Vorbirea deputatului Vlad o vom da în întregime, ear' ceilalți domni n'au spus nimic nou. Ba totuși! Din discuția parlamentară, purtată întră contele Tisza, actualul, și baronul Bánffy, fostul ministru-president al Ungariei, am aflat, că vestita secțiune a naționalităților, care făcea minuni pe vremea lui Bánffy, inventând la revoluții închipuite, și-a estins meseria spionajului și asupra altor țeri, prin ce apoi a cauzat statului nostru neplăceri internaționale. Se pôte deduce deci, că desființarea acestei faimose secțiuni, în-templată sub Széll, s'a făcut la intervenția unui stat extern, care nu pôte să fie de cât România.

Conferențele învățătoarești.

— Cercul Cluj. —

(Fine.)

În Lipsa învățământului intuitiv formeză obiect separat de învățământ. În clasa I. se propune de 4-ori pe săptămână câte $\frac{1}{2}$ până la $\frac{1}{4}$ de oră. În clasa a II-a se face pe baza cărții de citire, care e împărțită după anotimpuri, tot de 4-ori la săptămână câte $\frac{1}{4}$ de oră. În clasa III-a se începe studiul numit Heimatkunde (3 ore la săptămână). Aici se tratează geografia, istoria, istoria naturală, a orașului și împrejurimilor, fenomenele fizice și măsurarea în mod intuitiv. În clasa IV-a Geografia patriei (Saxoniei), a V-a Germania, a VI-a Europa, a VII-a Globul, și a VIII-a patria mai restrânsă și mai mare, adică Saxonia și Germania, industria, comerțul, comunicația etc.

Dacă introducem în locul părților străine satul sau orașul, ținutul, patria noastră, industria, comerțul, căile de comunicație la noi, l'am acomodat referințelor noastre.

Învățământul intuitiv în felul cum se propune astăzi are mulți dușmani în Germania. Cel mai aprig e Hertel. Acesta îi face învinuirea, că nu e alta de cât vorbă goală, ce nu desvîlță nici inteligența, nici ușurința de a vorbi. Nu trebuie însă să uităm, că mult depinde de la individualitatea învățătorului. El trebuie să dea viață tablourilor, obiectelor, să țese o conversație interesantă. Hertel combate învățământul intuitiv de azi și pe motivul, că nu se exercită toate simțurile. E adevărat, că cel mai important simț este simțul vederii, dar' nu trebuie să neglijăm nici simțul pipăitului, nici simțul auzului. În consecință propune și a și prelucrat un nou mod de predare. I-a dat și altă numire: *Formunterricht*. Hertel are aderenți în Germania, și aceștia susțin că numai Formunterricht-ul e la nivelul științei moderne, căci:

1. Pune în activitate toate simțurile și nu numai simțul vederii.
2. Elevul nu e pasiv, ci în deplină activitate în decursul prelegerii.
3. Ceea-ce observăm nu ni-se comunică numai prin vorbire, ci și prin simțurile interesate.

Gradele în instrucțiune sunt cum urmează:

1. Intuiție cu toate simțurile.
2. Se ușurează apercipiarea obiectului observat, căutându-se nexul causal cu alte obiecte.

După terminarea procesului de observare și apercipiare:

3. Vom construi dacă se poate cu mâna obiectul respectiv sau îl vom modela.
4. Îl vom desemna.
5. Se va descrie și reproduce verbal.
6. Se va trezi în fantasia elevilor.

Se afirmă că forma aceasta nouă de învățământ face mari servicii istoriei naturale, desemnului, geometriei, geografiei, istoriei și matematicii.

Materia învățământului:

1. Bila sau alte corpuri rotunde.
2. Cilindru și alte corpuri similabile.
3. Conul și corpuri ce i-se asemănă.
4. Forme de tranziție.
5. Forme arbitrare.

Ca mijloc de ajutorare folosim tablă, buretele, blocul de desemn, cerusa și goma, ceras și plastilină, cu cari înlocuim lutul.

Să vedem acum cum decurge instrucțiunea:

1. Observație cu simțul vederii. Luăm două bile de lut, una molică și alta tare. Tablă. Hârtie sugătoare.

Copiii și închid ochii, apoi învățătorul scapă din mână pe catedrală mai întâi bila cea tare, apoi cea molică. Ce ați auzit?

Am auzit căzând un obiect tare, greu, și unul molică, ușor. Ambele au căzut pe masă etc. Ce sunete ați auzit?

După aceea luăm bila și o rostogolim. Elevii stau tot cu ochii închiși. La întrebarea noastră ne răspund, că acum nu a căzut nimic, dar' au auzit ceva zurend. Sunetul a ținut mai mult etc.

2. Observație cu sensul pipăitului:

Luăm bila și o punem în mână elevilor. Simt că e rece, caldă, grea, ușoară. Apoi o pipăie la suprafață, dacă e lucie sau grunțuroasă, cu gropițe etc.

3. Observație cu sensul vederii:

Învățătorul le dă voie să-și deschidă ochii și să privească bila bine din toate părțile. O desface apoi cu copiii, și-i pune să observe bine particulele. După aceea copiii formeză singuri obiectul din lut.

Urmăză acum desemnarea obiectului. Mai înainte însă învățătorul apasă obiectul respectiv într-o lădiță cu năsip umed și întreabă pe elevi, ce fel de obiecte lasă urma acesta, cum e suprafața? Acesta o facem cu scop să deprindem pe elevi a face distincțiuni fine. După aceea ștergem urma, punem obiectul ușor pe năsip, tragem cu un ac jur împrejurul lui, luăm obiectul și băiatul are să ne spună corpul care lasă astfel de urme în năsip. Din nou comparăm apoi urma, tipariul din năsip, diferitele urme într-o sine și cu obiectul însuși.

Împreună urmele din năsip și căpătăm periferia obiectului. Earăși facem comparație și în fine îl desemnăm.

De încheiere istorisim și descriem tot ce s'a învățat, și desvîlțăm fantasia punând obiectul în diferite pozițiuni.

Acesta e Formunterricht-ul lui Hertel. În planul de învățământ al statului exercițiile intuitive formeză obiect deosebit de învățământ, se aduc însă în legătură cu celelalte obiecte, ca să se păstreze pe cât se poate principiul concentrației. În planul nostru cel nou de învățământ figurează ca parte întregitoare a învățământului din limba maternă propunându-se în primul 4 ani de școală. În anul I. se învîrtesc în jurul obiectelor, animalelor, plantelor și mineralelor din imediata apropiere a băieților, în anul al II-lea trecem la comună și împrejurimile ei, al III-lea înaintăm la comitat și al IV-lea stăruim asupra obiectelor din natură.

În definițiunea, ce se dă învățământului intuitiv se stabilește ca scop însușirea unui limbaj corect și fluent și îmbogățirea spiritului cu cunoștințe noi. Nobilitarea sentimentelor nu se consideră. Cât privește câștigarea de cunoștințe noi sunt de părere că învățământul intuitiv are mai mult să cultive inteligența, judecata prin intuiția cât se poate mai completă, multilaterală, apoi să zic omnilaterală și intensivă a lucrurilor deja cunoscute. Nu cerem deci atât cunoștințe noi, cât mai mult aprofundarea celor vechi. De altfel putem vedea și din puținele mele cuvinte, că discuția în jurul învățământului intuitiv, fința și modul lui de predare, nu este încheiată. În literatură s'a remarcat: Kühnel (Lehrproben aus dem Anschauungsunterricht), Hainemann (Handbuch für den Anschauungsunterricht und die Heimatkunde) și Hertel (Der Unterricht in Formen als intensiver Anschauungsunterricht).

În puține cuvinte vreau să mai amintesc despre reforma desemnului în școala populară. Mișcarea s'a început în Statele Unite din America și acolo i-s'a și dat expresie în noul plan de învățământ.

În Germania i-se dă multă atenție. În America învățătorul e vecinic cu creta în mână. Ori-ce obiect, povestire, explicație, o ilustrează, concretizează prin un mic desemn fie cât de primitiv, câteva liniore. Asemenea și elevii se folosesc neîntrerupt de stil, ceruză. Prin această instrucție nu numai că capătă forme, viață, se înlesnește apercipiunea, dar' băiatul își însușește o deosebită dexteritate manuală și își exercită ochiul.

Sistemul american pornește din cerc, ceea-ce e mai natural de cât a începe cu linia. De ja brațul omenească se mișcă mai ușor în cerc de cât în linie oblică. Mai ușor descriem cu brațul ca rază naturală cercuri, de cât se tragem o linie oblică de câțiva centimetri. În America și copii de 4 ani desemneză jucându-se forme rotunde.

Instrucția progresează precum urmează:

1. Mai întâi facem exerciții cu brațul, mâna. Descriem cercuri în aer, linii oblice.
2. Desemnăm cercuri cu mâna dreaptă. Punem d. p. pe elev să tragă cu degetul jur împrejurul unei farfurii, luăm apoi deodată farfuria și o lășăm să-și continue mișcarea în aer, apoi pe tablă, repetăm exercițiul cu creta și cu stilul și vom vedea, că băiatul desemneză pe neștiute, jucându-se, cercuri pe tablă cu creta, pe tablă cu stilul.
3. Desemnăm cercuri cu mâna stângă. Merge fără multă greutate, chiar deodată cu ambele mâni. Băiatul american desemneză cu mâna stângă tot atât de bine, ca și cu dreapta.

În chipul acesta deprindem pe băiat să-și întrebunțeze egal ambele mâni, — un câștig enorm.

4. Desemnăm linii oblice earăși cu ambele mâni, mai întâi cu dreapta apoi cu stânga, în diferite direcțiuni în mod de tot intuitiv.

5. Lângă linia verticală tragem o linie strîmbă în forma lui S mare tipărit; imbinându-o pe partea contrară căpătăm semnul cifrei 8.

6. Linia strîmbă, ce ne înfățișează pe S tipărit o desemnăm în variate combinațiuni.

În reasumat avem să ne însușim 13 mișcări principale ale mâinii în decurs de 6 ani de școală. D'acî încolo totul e aplicarea acestora.

M'am încercat, dl'or, să vă prezint în câteva cuvinte curente ale acestora din domeniul pedagogiei. Cred că pentru mulți dintră dv'ostre am spus lucruri mai mult sau mai puțin cunoscute. Ce m'a îndemnat să stăruiesc asupra lor e dorința ferbinte de a vă pune la inimă să urmăriți de aproape, cu ochiul bărbatului de specialitate, mereu învățând, toate mișcările noie ce se ivesc în știința pedagogică, pentru-că numai atunci activitatea noastră va fi rodnică, numai atunci munca va fi plăcută, cu distracție, numai atunci școala și învățătorul român vor fi la înălțimea chemării lor și nu va fi adus jertfe zădarnice bietul nostru popor, la a cărui ridicare intelectuală, religioasă-morală și economică cu toții și din dragă inimă lucrăm.

Declar conferența deschisă.

Pentru catedrală.

La colecta pentru zidirea catedralei au intrat zilele acestea ofertele personalului Tipografiei arhidiecezane, în suma frumoasă de 263 corone 65 fileri, adunate prin cuotisațiuni săptămânale de la următorii:

1. Ludovic Binder, conducătoriu tehnic	Cor. 40
2. Nicolae Mohan, culeg. de lit.	20
3. Ioan Pinciu, " " "	20
4. George Poponea, " " "	20
5. Nicolae Stoica, " " "	20
6. Ioan Apolzan, " " "	20
7. Ioan Mohan, " " "	20
8. Dumitru Axente, " " "	20
9. Lazar Devan, " " "	20
10. George Trifan, " " "	20
11. Stefan Duca, " " "	20
12. Nicolae Roșca, " " "	20

De tot cor. 260

plus interesele în sumă de 3 cor. 65 fil.

Suma aceasta, respective libelul de depuneri a fost predat Esc. Sale pe lângă următoarea scrisoare:

„Inaltpreasfințite Domnule Archiepiscop și Metropolit!

Văduț'am cum în nemijlocita noastră vecinătate se ridică noul sion: pompoasă și mărețea catedrală. Văduț'am cum mii de credincioși ținut'au, ca bucuriei lor — în fața acestui fapt — să dea expresiune și prin semne esteriore, prin contribuiri. Astfel nici noi, personalul tehnic al Tipografiei arhidiecezane — nepretențioși mijlocitori ai răspândirii culturale, — cari aceeași bucurie manifestat'am în adâncul inimilor noastre, n'am voit să rămânem înapoia altora, și am făcut fie-care câte o contribuție — de sine înțeles — modestă, după cum modeste ne sunt și puterile.

Alăturata listă de contribuție, cum și libelul de depuneri al micilor noastre cuotisațiuni săptămânale — depuse succesiv din 23 Novembre 1903 până în 30 Iunie 1904 — arată 260 corone cu interesele de 3 cor. 65 fileri suma 263 (două sute șezeci și trei) corone 65 fileri.

Când venim a oferi respectuos aceste mici contribuiri ale noastre Inaltpreasfinției Vostre, ne măgulim totodată, că ele vor fi primite cu aceeași dragoste, cu care noi le-am făcut pentru mărețul scop.

Sibiu, 1 Iulie n. 1904.

Ai Inaltpreasfinției Vostre plecați servitori: (urmăză subscrierile celor înșirați mai sus).“

Tot în zilele acestea a mai intrat de la Iordan *Curcubetz*, capelan în Budila (tracul Treiscamine) 100 corone, și de la Ilie *Ghibu*, cojocariu în Seliște (tracul Sibiu) 10 corone.

Din presa sârbescă.

— Părerea ziarului „Zastava“ asupra anchetei. —

Ziarul sârbesc „Zastava“ publicase în nr. 112 din 20 Maiu sub titlul: „Prelații noștri și ai Românilor“ un însemnat articol de fond, referitor la vorbirile ținute în anchetă asupra noului proiect de lege școlar. Cum am comunicat în numărul trecut, un tânăr amic al fîciei noastre a avut bunăvoința a ni-l trimite în traducere românească. Îl dăm deci în întregime după cum urmează:

„În jurul mesei verzi din ministerul de culte s'au adunat domnii chîlmași a-și spune păreri asupra proiectelor de reformă, pe cari le-a adus guvernul în privința școlii și a instrucției. De mult se purta vorbă despre aceasta, ear' faptul a apărut mai clar, când în parlamentul magiar a decurs furiu obstrucție pentru limba magiară în armată. În mijlocul acestei certe a căzut ca fulgerul din cerul senin cunoscuta ordinațiune militară de la *Chlopy*, a domnitorului. Kossuth de-odată a făcut schimbare de front, dar' a pretins, ca limba magiară să se introducă cel puțin în școle, și ministrul-president a promis-o această sărbătorește.

Astăzi se pare că pentru acesta ar fi și sosit deja timpul. Guvernul știe ce vrea, și proiectele sale de reformă întăresc mai mult aceasta. Nu se pretinde aici învățământ mai bun, ci se caută magiarisare pe totă linia. Nu se întreabă ce trebuie să învețe băiatul, ci se impune numai, ca fie-care cetățean, fără deosebire, să învețe perfect limba statului, limba magiară.

Dar' pentru-ca să se se vjunga acesta, trebuie să se introducă în școlile elementare confesionale limba de instrucție magiară, candidații de învățatori trebuie să depună examen de calificățiune în limba magiară înaintea cenzorilor statului, ear' controla s'o aibă în tot locul statul. Afară de aceea învățământul elementar trebuie să dureze 6 ani, ear' pedepsa pentru neglijarea școlii să fie urcată și până la 100 corone.

Totul e de lipsă, dacă magiarisarea vrea să-și ajungă scopul.

Și ca să duci întreg lucrul în deplinire, nu e ușor. Ca să se ajungă acesta ar trebui să se nimicească libertatea instrucției, să se ciungărescă autonomia confesiunilor, ar trebui să se sugrume spiritul școlilor confesionale. Ca să se facă aceasta, ar trebui să se vatemă litera limpede a legii. Și aceasta cât de frumos a spus-o metropolitul român *Metianu*: creatorii acestei legi anume au adus-o în folosul magiarisării!

Și totuși articolul de lege XXXVIII. din 1868 vorbește, că învățământul școlarilor nu poate să se facă în altă limbă de cât în cea maternă. Legea mai departe permite confesiunilor să-și ridice școle confesionale, ear' articolul de lege XLIII din 1868 zice, că biserica nu-i ertat să fie conturbată în posesiunea și dispunerea peste școlile sale.

Precum se vede, lucrul nu e de trecut cu vederea, pentru-că guvernul constituțional a liberalului și cultului stat magiar s'a pornit să calce în picioare legea, și tocmai acel guvern, care a jurat că va păzi și respecta acea lege, și care conform constituțiunii e întâi chemat spre acesta. Și într'adever, pe lângă altceva, trebuie și curaj, precum în ședintele acestei anchete câțiva șovinisti au și spus-o franc felicitând guvernul că a cutezat să muște în acel măr acru, de care multe guverne ungurești n'au cutezat să se atingă. Așadar Tisza merită lauda lor.

Guvernul deci știe ce vrea și înțelege totă gravitatea chestiei. Și ca să-și câștige teren a conchemat ancheta aceasta. A chemat pe cei mai pacinici oameni de rang înalt, să vadă ce zic ei la toate acestea, și din această să deducă cum vor primi naționalitățile și confesiunile acest proiect, să se știe mai departe orienta în scopul său.

Din partea Sârbilor a fost chemat la anchetă singur episcopul *Luchian Bogdanovici*, ear' dintră Români Metropolitul *Ioan Metianu* și încă un episcop (înțelege pe Metropolitul gr. cat *Victor Mihalyi*. Nota trad.). Și când s'a știut ce se ferbe, când s'a știut că se bate cel din urmă cu în sîciul școlilor confesio-

nale, ear' autonomiei confesiunilor se pregătesc încă o puternică lovitură, după care va urma anunțarea morții lor, când s'a știut această, nu-i mirare că Sârbii și-au ațintit ochii asupra episcopului Luchian, ear' Românii asupra Metropolitului Metianu.

Și Metianu își face șie-și cinate și cu acesta și cu poporul său. S'a ridicat bărbătește și hotărât pentru apărarea limbii, pentru școala sa confesională, pentru biserica și autonomia ei. A arătat, că legea se vatămă și a dovedit că această se împotrivesc și principiilor elementare ale pedagogiei. E imposibil să constringi un popor, ca să vorbească perfect două limbi. Un astfel de popor nu există pe lume. Chiamarea școlii, e sfântă: cultiva genera generală a omenimii, ear' nu aceea, ca cu puterea să învețe pe cel ce nu e unger limba ungurească. Aceasta nu se va ajunge și nici nu se poate ajunge, și va fi numai spre dauna culturii și a educației. Copilul va eși din școală și nu va ști nimica.

Și cât de frumos a zis, că cu școala se poate lumina un popor, dar' niciodată nimici. S'a ridicat împotriva vătămării autonomiei și a bisericii, și a pretins, ca fiecare confesiune și naționalitate să-și propovăduască limba sa, ear' aceea putere care ar vrea să constringă biserica, să-și părăsească limba, singură își dictăză sentința de moarte. — Și atât ce a spus despre biserica că și ea a spus despre școală, nu e numai o simplă resonare, ci admonițiune serioasă în linia primă guvernului, ear' într'a doua șovinismului, ca bine să cumpănescă aceea ce plănuește; și această e declararea luptei deschise și legale a poporului și clerului român împotriva celor ce sunt contrarii libertății și instrucției, împotriva prigonirii autonomiei și a vătămării de lege.

Nici Metianu. A înfruntă rămaspătirea aserțiunii, că în școlile românești nu s'ar urmări cu succes învățământul limbii magiare, și că forurile competente nu ar supraveghea de ajuns școlile lor. Ii face atenție, să nu calce litera limpede a legii, care permite confesiunilor să-și înființeze școle și să dispună asupra lor, pentru că de la această depinde pacea religioasă a Ardăului.

Iată, așa s'au purtat chemații reprezentanți ai poporului român. Dar' ce ținută a avut episcopul Luchian? Inima ne dore, și de rușine față ni-se roșește. Episcopul Luchian e pentru învățământul mai estins al limbii magiare. Ține de datorința fie-cărei confesiuni, să lunge întra-colo, ca fie-cărei cetățean să învețe pe deplin limba statului. Recunoște franc că în diecesa sa sunt 52 școle confesionale sârbești în cari nu se propune limba magiară de ajuns. Dar' el promite, că în timpul cel mai scurt va repara răul acesta. Și unicul lucru cel cere e să se permită învățământul celei unei e să se permită.

Nu-i această ceva îngrozitor și rușinos? Metianu dovedește, că e imposibil a constringe un popor să vorbească două limbi, Luchian se alătură pe lângă această imposibilitate și o aprobă. Metianu se luptă pentru limba maternă în instrucția școlară, Luchian pretinde numai pentru limba liturgică. Românul Victor Mihaili dovedește, că în școlile românești se propune în de ajuns limba magiară, Luchian afirmă că în 52 școle din diecesa sa limba magiară nu se învață, și sârbătorește promite că va repara acest neajuns. Și Luchian o face această chiar atunci, când se bate cel din urmă cu în siera școlilor confesionale și când se anunță moartea apropiată a autonomiei confesiunilor. Nici un cuvânt nu află Luchian pentru apărarea limbii sale materne a școlilor sale confesionale și a autonomiei bisericii sale, ci pretinde a se susține limba liturgică numai pentru religioasă, când în anchetă răsuna glasurile, că aceste școle trebuie închise, că în ele agitații naționali ațită, că acolo se nutrește dușmănia în contra magiarismului și a statului, că limba liturgică nu e populară, sârbescă sau românească, ci slavă sau latină, și când numai un glas se aude, că bunurile naționale și bisericesti, prin cari se susțin școlile confesionale naționale, trebuie confiscate, — el în acest critic moment recunoște că limba magiară nu se învață de ajuns, și promite că va repara neajunsul acesta!

Poporul sârbesc tocmai în ora 12 a școlilor și autonomiei sale, stă îngrozit înaintea acestui fenomen și se întreabă: într'adevăr a vorbit-o asta episcopul său sârbesc? Nu, Nu!

Luchian a trebuit că în acel moment a uitat cine e el, a trebuit să se gândească, că pe el în anchetă îl numesc magnat magiar, șovinist din Ungaria, și așa s'a și purtat.

Și cu cât a fost mai ușor poziția lui Luchian de cât a lui Metianu? Metianu întâiu a provocat asupra sa furtuna șovinistilor, el a și susținut-o cu bărbăție. Luchian ar fi trebuit numai să pășască pe urmele sale. Dar' el n'a voit, mai bucurosa a preferit aprobarea șovinistilor în anchetă, de cât mulțămă și recunoștința poporului său.

Românii Ungariei sunt îndestulți și superbi cu Metianu, dar' Sârbii din Ungaria cu Luchian? Ori poporul sârbesc încă tot mai are să înghițe plăcături amare din păharul cu otrăvă, care l' pun la gură cu puterea tocmai unui d'într'ei prelații, achierei sei!

Serbarea de la Putna.

Pentru serbarea aniversării morții marelui domn al Moldovei, Ștefan cel Mare, a fost stabilit următorul program:

Vineri, în 2/15 Iulie 1904 se va oficia în biserica mănăstirii Privigherea.

Sâmbătă, în 3/16 Iulie 1904 dimineața: 1. Rugăciunile dimineții. 2. Liturgia, oficiată de I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Metropolitul Dr. Vladimir de Repta cu mare asistență. Cântările liturgice vor fi cântate de corul societății filarmice „Armonia”. 3. Predică. 4. Parastas, oficiat de I. P. S. Sa Metropolitul cu numeroasă asistență. Cântările vor fi cântate de corul societății „Academia ortodoxă”. 5. Depunerea corónelor închinatelor memoriei Voievozilor Ștefan cel Mare, din partea diferitelor corporații, societăți etc.

La orele 12 amiază. Discursul dlui profesor universitar Dr. Dimitrie Onciul.

La orele 2 după amiază. Dejan.

La orele 4 după amiază. a) În grădina mănăstirii: 1. Imn, cântat de corurile societăților „Armonia” și „Academia ortodoxă”. 2. Bineventarea publicului. 3. Discursurile reprezentanților studenției, cari sunt a se anunța până în 29 Iunie (12 Iulie) 1904 la secretariatul comitetului festiv dl Dr. Ștefan Saghin, profesor universitar, Cernăuț, strada Balș nr. 15. 4. Imn, cântat de corurile societăților „Armonia” și „Academia ortodoxă”. b) Pe deal: Discurs istoric pentru popor.

NOUȚĂȚI

Din cauza sfintei sârbători „Petrul și Pavel” număram proximi al fâciei noastre apare Vineri după amiază.

O pensionare. La cerere proprie părintele Ioan Mihail, fost paroh în Cacova (tracutul Sebeș) și în urmă expeditoilor consistorial timp de peste douăzeci de ani, cu ziua de 1 Iulie st. n. a fost trecut la pensie, compunându-i-se la statorirea sumei de pensie și o parte din serviciul prestat ca paroh în Cacova. Totodată, Ven. Consistoriu prin resoluțiunea Nr. 3053 Epitr. eservimă părintelui Mihail recunoștință pentru serviciile bune prestate bisericii „reservându-și a reflecta și pe viitoriu la asemenea servicii în cas de lipsă”. Părintele Mihail s'a retras însă numai de la munca grea de birou, căci ca preot continuă încă și acum a servi bisericii, în calitate de administrator al parohiei Turnișor (tracutul Sibiu).

Dr. Sextil Pușcariu a ținut Sâmbătă conferința inaugurată de habilitare ca docent la universitatea din Viena. Domnul Dr. Sextil Pușcariu a tratat tema „O privire generală asupra literaturii române”, care a fost ascultată cu viu interes.

Comunitatea de avere din Caransebeș ține adunarea generală extraordinară Sâmbătă în 3/16 Iulie, în scopul alegerii unui nou president, în locul decedatului Ilie Curescu.

Advocat nou. În zilele trecute a făcut cu bun succes cursa de avocat în M. Oșorheiu dl Dr. Eugen Piso.

Rugare. Domnii acționari ai casei de economie societate pe acțiuni „Turnu-roșu” sunt rugați a solvi rata IV. (20%) din valoarea nominală de acție, a cărei termen de solviare a expirat în 1 Iulie n. c. Boița, în 6 Iulie 1904. Direcțiunea.

Alegeri de preoți. Duminecă în 3 Iulie n. s'a făcut alegere de preot în comuna Tâmaș, protopresbiteratul Unguraș. A fost ales absolventul de teologie, Simion Nossă.

— În 13/26 Iunie a fost alegere de preot în comuna Plopiș, tracutul Cetatea-de-piatră. A fost ales absolventul de teologie, Alexandru Ciocăș, din Cărbunari.

Foc în Bedeleu. Ni-se scrie că Duminecă, în 3 Iulie n. pe la 3 ore d. a. s'au aprins paiele unui om din comuna Bedeleu, din negrija unui copil, care s'a jucat cu chibrite în apropierea lor (ba din negrija părinților, cari lasă chibritele pe mâna copiilor! Red.) și fiind vent mare, într'o oră au fost cuprinse de flăcări 30 de case, cu toate apartinențele lor, și au ars cu desăvârșire. Treizeci de familii au rămas pe stradă. Păgubele se urcă la suma de 16,000 cor.

O miiă corone spese, pentru tensiune de una corónă. Doi compozitori austriaci, de a — șesa mână, au compus un cântecel comic despre „sprîter” (vin cu sifon). O șansonetă angajată la un orfriu din Budapesta cânta cântecelul acesta în fiecare seară, fără ca proprietarii orfriuului să fi cumpărat de la autori dreptul de a cânta cântecul. Autorii au făcut proces proprietărilor, care a fost judecat să plătească autorilor taxa de o corónă pentru dreptul de a lua în program cântecul. L'a judecat însă și la purtarea speșelor de proces în sumă de 1000 corone.

Tot mai provocător! În locul lui Bobricov, ucis din cauza prigonirilor crudele a patrioților finlandezi, țarul a numit guvernator al Finlandei pe Ioan Obolenski Mihailov, cel mai crud și mai violent dintr' toți funcționarii administrativi ai Rusiei, poreclit de popor Obelenschi Tamerlan, după numele căpitanului tătaresc de pe timpul invasiunii Tatarilor, despre ale cărui crudități a rămas pomenă din neam în neam.

Ucis de fulger. Eri (Duminecă) seara într' orele 6—7, pe timp de tempestate uriașă un fulger a lovit în soția și o copilă a lui Nicolae Filea din Porumbacul-vechiu, cari ședea la foc pe vatra cuptorului. Ambele au murit subit.

Păzitori buni. Ciocul (gropariul) cimiteriului din Maiberg (Germania) zilele trecute a fost arestat împreună cu doi fii ai săi, dovedit fiind că noptea desgropau mormintele prospete și scoteau cosciugele, pe cari le vindeau apoi. Poliția a aflat la Bachman (gropariul) un întreg magazin de cosciuge, ear' în cimiteriu o mulțime de morminte în cari morții nu aveau cosciug, ci erau acoperiți simplu cu pământ.

Domnul sergent! „Debreczeni Függelmen Ujság” raportează că sergentul de genarm Pál, în urma unui schimb de vorbe cu Zamosics János, proprietarii de țigărie în Püspök-ladány, a bătut cumpit pe Zamosics și l'a ținut apoi închis douăzeci și patru de ceasuri. Nemulțămît cu atât, voinicosul sergent l'a escortat apoi la procuratura din Dobrișin, pe motiv de „violenta contra autorității”. Procurorul însă, după ascultarea fapșunilor nu numai a pus imediat în libertate pe Zamosics, ci l'a îndemnat să iese de la medicul oficial visum repert despre ultragiile îndurate și să facă contra sergentului arătare criminală. — Om drept, procurorul din Dobrișin!

Educația modernă! În comuna Zviska (în Gorița) bașatul de zece ani Antonio Comar se juca în curtea părinților sei cu băiețelul de trei ani Francesco Carsoglio, care voind să aibă de la cel mai mare o jucărie, plângea amar. Părintelui lui Antonio auzind plânsul au eșit în curte și i-au demandat să dea mititelului jucăria. Antonio i-a dat-o, dar' după ce au intrat părinții în casă s'a repezit asupra mititelului și l'a sugrumat.

Bataia lui Dumnezeu. Economul G. Dobrușici din Fărjeș s'a dus Joi în septemână trecută, să-și adune fânul din câmp, dar' acolo a dat peste alți doi inși, cari a lănat de fânul și l' încăreau pe căruță. Luați la răspundere, hoții s'au pus pe el cu bataie, așa că Dobrușici a fost silit să-și caute scăpare prin Dobrușici, ear' cei doi au încălecat și au plecat. Dobrușici, care se ascunsese într'un șanț, a alergat apoi după căruță și a dat foc fânului. Ajutat de curentul făcut prin furașii, fânul a luat flăcări. Unul din ei s'aruit jos, dar' și-a rupt piciorul; cel care mână căia a observat primejdia numai după ce și hainele de pe el luaseră foc. Chinuit de arsuri a călăt într' cai și călecat de copitele cailor și de trăsele căruței a murit. Căia au alergat apoi cu trăsură în Iesenova, unde sătenii au stins focul. S'a constatat apoi, că hoții au fost Milan și Petru Davidovici din Iesenova.

Petrecere în Borgo-Rus. Elevul și elevii școlii conf. gr. or. din Borgo-Rus vor da o reprezentațiune teatrală în favorul copiilor sârcai, la 12 Iulie st. n. a. c. în școala confesională gr. or. din Borgo-Rus. Prețul de intrare 60 fl. în familie 50 fl., de persoană. Inceputul la 8 ore seara. După producțiune, urmăză dans.

Petrecere în Buciumi. Tinerimea de sub Pôla-Meseșului și jur arangiază petrecere de vară, la 12 Iulie (st. n.) 1904, sârbătorea S. Apost. Petru și Pavel, în comuna Buciumi (Vârmez), sub scut sigur. Venitul e destinat spre scop filantropic. Inceputul la 7 1/2 ore seara.

Naufragiu mare. Un vapor norvegian, care plecase spre America cu vr'o 800 de emigrați, în 28 Iunie a suferit naufragiu și s'a cufundat. Șapte sute de oameni și-au aflat mărtea în valuri.

Nenorocire. Cățiva lucrători angajați la seceriș pe hotarul comunei Szajól (în Ungaria) Sâmbătă seara au plecat a casă, având să treacă riul Tisza cu luntre. În timp ce treceau rîul a izbucnit un viscol, care a răsturnat luntrea. Patru fete, o femeie măritată și un bărbat s'au înecat, ear' ceilalți au scăpat de mărtea în valuri.

„Asociațiunea.”

Convocare.

Domnii membri ai „Asociațiunii pentru literatură română și cultura poporului român” sunt prin această invitați a participa la adunarea generală a despărțământului Murș-Oșorheiu, ce se va țină la 11/24 Iulie 1904 la 3 ore după amiază în Riciul-de-câmpie, cu următorul:

Program:

1. Deschiderea adunării prin president.
 2. Raportul secretariatului despre activitatea despărțământului de la ultima adunare generală.
 3. Raportul cassariului.
 4. Raportul bibliotecariului.
 5. Alegerea a două comisii:
 - a) pentru cenzurarea rapoartelor de sub nrul 2, 3 și 4.
 - b) pentru încasarea taxelor de la membrii vechi și pentru înscirierea de membri noi.
 6. Raportele comisiunilor de sub a) și b).
 7. Citirea eventualelor disertațiuni.
 8. Statorirea bugetului.
 9. Alegerea a doi delegați pentru adunarea generală a „Asociațiunii”.
 10. Închiderea adunării generale.
- Din ședința comitetului despărțământului XXIV.

Murș-Oșorheiu, 10/23 Iunie 1904.

Stefan Russu
secretariu.

Dr. Enea Draia
director.

Din public.*)

Mulțămă publică.

În firul colectei întreprinse pentru edificarea școlii din Boroșneul-mic, tracutul Treiscaune, au binevoit a mai contribui următorii binefăcători:

DI Banke Béla, 5 cor., I. Bodean din Satulung a mai colectat cu lista nr. 108 de la următorii binevoitori locuitori în Satulung: Ioan Bodean 5 cor., Radu R. Carpin 2 cor., Ioan Ir. Bodean, Ioan I. Tăraș, Ioan I. Jinga, Vasile Fărcaș, învățătoriu, N. N., Ioan R. Blegu, toți câte 1 cor., Radu Radu Tocitu 2 cor., Ioan Medianu, George T. Median, câte 1 cor., Ioan G. Aldea 5 cor., Radu G. Aldea 2 cor., George I. Gavăț, Vasile Bărbat, învățătoriu, câte 1 cor., G. Ghimbășan 2 cor., Ioan R. Butu, Ioan Jalea, Maria I. Țiței, Nicolae Tuțuian, câte 1 cor., Alexe Verzea, paroh, 2 cor., Ioan Păltânea 5 cor., Radu Bodean 2 cor., Vasile I. Tăraș, Radu R. Barbu, Ioan Aldea, Ioan Popa, Moise Lungu și Alexe Median, câte 1 cor., suma totală 52 cor.

Primescă maritimimii donatori cele mai adânci ale noastre mulțămite, și bunul Dzeu să le răsplătească înșutit și înmiit.

Boroșneul-mic, în 21 Iunie 1904.

Epitropia parohială:

Ioan Marin
paroh.
Nicolae Stancu
învățătoriu.

George Gabor
Nicolae L. Anghel
epitropi.

*) Pentru cele cuprinse în rubrica această de dactia au primește răspunderea.

Cărți și reviste.

„Programa institutului pedagogic-teologic al arhiepiscopiei ortodoxe române transilvane” din Sibiu pe anul școlar 1903—1904, publicată de directorul seminarial Dr. Eusebiu R. Roșca. Cuprinde: „Predica în biserică, importanța și necesitatea ei”, de Vasile Sten, datele statistice școlare obținute, raportul societății de lectură „Andreiu Șaguna” pe anul școlar 1903—1904; Normativ pentru administrarea fondului corpului profesoral „Andreian” pentru ajutorarea profesorilor la tipărirea vre-unui manual școlar, ori vre-unui alt op de interes literar și științific, și „estras din dispozițiunile cuprinse în regulamentul seminarial și în Normativul pedagogic în seminariu. Din datele statistice estragem următoarele: „Statul personal” (corpul profesoral) a constat din 3 profesori ordinari definitivi (întră cari și directorul), 3 profesori ordinari provizorii, 1 profesor extraordinar definitiv (de cântări bisericești și tipic) și totodată spirital, 1 profesor extraordinar provizor (de muzica vocală și instrumentală), 1 medic (a propus și Higiene) și 1 econom (a propus și „Arheologia biblică). Nu sunt indicați anii de serviciu. Elevi au fost înscriși: în secțiunea teologică 48 pe cursul I. (unul a întrerupt în decursul anului), 44 pe cursul II. (unul a întrerupt), 44 pe cursul III. (unul a întrerupt); în secțiunea pedagogică 42 pe cursul I. (unul a fost eliminat, unul a întrerupt, unul a murit: Nicon Săcălean din Postra-de-Câmpie), 45 pe cursul II. (unul a întrerupt, doi au murit: Stefan Bria din Dol și Stan Mănăilă din Zernești), 48 pe cursul III. (unul a murit: Vasile Hărăguș din Meșeg). După protopresbiteratul au fost: din protopresbiteratul Abrud 3 în secțiunea teologică, 1 în cea pedagogică; Agnita 3 teol., 5 ped.; Alba-Iulia, 7 teol., 4 ped.; Avrig 6 teol., 3 ped.; Bistrița 1 teol., 1 ped.; Bran 7 teol., 5 ped.; Brașov 8 teol., 6 ped.; Câmpeni 2, teol., 5 ped.; Cetate-de-pătră 2 teol., 4 ped.; Cluj 1 teol., 3 ped.; Cohalm 4 teol., 3 ped.; Dej 6 teol., 1 ped.; Deva 1 teol., 2 ped.; Dobra 1 teol., 1 ped.; Făgăraș 9 teol., 16 ped.; Hășeg 4 teol., 2 ped.; Hunedora 3 la teologie; Ilia 1 teol., 2 ped.; Lupșa 3 teol., 2 ped.; Mediaș 5 teol., 5 ped.; Mercurea 2 teol., 3 ped.; Mureș-Oșorhei 1 teol., 1 ped.; Orăștie 7 teol., 12 ped.; Reghin 5 la teologie; Sebeș 2 teol., 5 ped.; Seliște 5 teol., 10 ped.; Sibiu 8 teol., 6 ped.; Sighișoara 3 teol., 4 ped.; Solnoc 3 teol., 1 ped.; Târnava 2 la teologie; Treiscaune 4 teol., 2 ped.; Turda 1 teol., 1 ped.; Unguraș 5 teol., 3 ped.; Zarand 8 la teologie, 9 la pedagogie. După poziția socială a părinților au fost: fii de preoți 51 la teologie, 19 la pedagogie; fii de învățători 8 la teologie, 18 la pedagogie; fii de notari cercuali 6 la teologie, 5 la pedagogie; fii de funcționari 2 la teologie, 4 la pedagogie; fii de meseriași 3 la teologie, 2 la pedagogie; fii de comercianți 5 la teologie, 3 la pedagogie; fii de economi 57 la teologie, 77 la pedagogie. Stipendiați au fost: în secțiunea teologică 24 cu câte 100 corone, 1 cu 80 corone și 1 cu 60 corone; în secțiunea pedagogică 36 cu câte 100 corone și 1 cu 80 corone. Despre progresul în studii (clasificările) „programa” nu spune nimic, nici despre manualele diferitelor studii propuse.

Nr. 266 1904.

[176] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de al doilea paroh în comuna bisericăscă Toplița română cu raionul cuturilor: „Ciobotani, Zencani și Valea-de-jos” pe baza concluderii comitetului parohial nr. XII 1904, se publică concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”, pe lângă emolumentele fasonate în tabela B. pentru întregirea veni-telor preoțești de la stat.

Petenții cari au să dovedească, că posed calificațiune completă pentru clasa I, au să așternă suplicile concursuali, instruite conform §-ului 15 litera a) din Regulamentul pentru parohii în termenul deschis, oficiului proto-presbiterat subscris p. u. Szász Régen.

Oficiul protopresbiterat gr. or. Reghin. Reghinul-săsesc 19 Maiu 1904.

În conțelegere cu comitetul parohial:

Galaction Șagun
protopresbiter.

„ALBINA” institut de credit și de economii
în Sibiu.

Publicațiune.

În sensul art. de lege XXXVI din anul 1876 § 29.

1. Suma scrisurilor fone. puse în circulațiune cu ziua de 30 Iunie 1904 face	K	5.265.000—
2. Pretensiunile institutului de împrumuturi hipotecare, cari servesc de acoperire a acestor scrisuri fonciare sunt de	"	5.351.879-71
3. Valoarea ipotecelor luate de basă la sumatele împrumuturi hipotecare este de	"	21.160.239-52
4. În sensul §. 97 din statute „fondul special” pentru asigurarea scrisurilor fonciare e de	"	500.000—

acesta e indus în cont separat și plasat în următoarele efecte publice:

Nom. K	1,000,	Sorti de stat din 1854 cu 3 2/3%
"	7,400,	Sorti de stat din 1860 cu 4%
"	5,400,	Obligațiuni cu premii ale băncii ung. hipot. cu 4%
"	4,200,	Sorti de ale împrumut. pt. regul. Tisei cu 4%
"	2,600,	Sorti de ale împrumut. pt. regul. Dunărei din 1870 cu 5%
"	6,000,	Obligat. cu premii de ale institut. austr. priv. de credit. fone. cu 3%
"	200,000,	Scrisuri fonciare Ungar. Landes-Central-Sparcassa cu 4 1/2%
"	86,000,	Scrisuri fonciare Pester ungar. Commercial-Bank cu 4 1/2%
"	100,000,	Obligat. comunale Pester ungar. Commercial-Bank cu 4%
"	77,600,	Scrisuri fonciare Pester ungar. Commercial-Bank cu 4%
"	14,000,	Rentă comună Maiu cu 4%
"	4,000,	Acțiuni de ale reuniun. gener. de credit fonciar pt. proprietarii mici din Ungaria cu 5%

Sibiu, 10 Iulie 1904.

Direcțiunea.

Nr. 564 1904

[177] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învățătoarești în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Turda, se scrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”, pe lângă următoarele emolumente:

1. Agărhiu, salariu 600 cor., solvibil în rate lunare anticipative, cuartir în edificiul școlii, grădină și lemne de foc.
2. Banabie, salariu 600 cor., cuartir în natură, grădină și lemnele necesare de încălzit.
3. Botez, salariu 600 cor., și anume 400 cor. parte din repartitie, parte din folosirea alor 25 jugere pământ, și din stole, ear' restul de 200 cor. din ajutoriu votat din fondul școlar eparhial, cuartir, grădină și lemne de foc. Postul este împreunat cu cantonatul.
4. Cristeș, salariu 600 cor., cuartir, grădină și lemne de foc.
5. Găbud, salariu 600 cor., relut pentru cuartir și lemne.
6. Hărășeg, salariu 600 cor., din repartitie și cassa bisericeii, cuartir, grădină și lemne de foc.
7. Hidiș, salariu 600 cor., relut de cuartir, competență pentru grădină și lemne de foc.
8. Mueren, salariu 600 cor., grădină, cuartir și lemne de foc. Alesul va provede și cantonatul.
9. Sopor, salariu 600 cor., cuartir, grădină și lemne de foc. Fiitoriu învățătoriu va fi și cantor.

Quincuenalele la toate posturile se vor socoti de la ziua intrării în post.

Refectanții vor ave să țină strană în Dumineci și sărbători și sunt invitați a se prezenta în comuna respectivă spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Cererele instruite în regulă se să așternă în termenul prefipt subsemnatului oficiu de la care se pot lua și informațiuni mai speciale.

Oficiul protopresbiterat în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Turda, 20 Iunie 1904.

Jovian Mureșian
protopresbiter.

Nr. 631.

[178] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia Gusterița din protopresbiteratul gr. or. Sibiu se publică concurs nou conform soluțiunei venerabilului consistoriu arhid. dto 22 Iunie a. c. nr. 6165 bis. cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în tabela B. pentru dotațiunea de la stat.

De la refectanții la acest post se cere să aibă și calificațiunea de opt clase gimnasiale, și astfel instruite suplicile conform normelor din vigore, să le așternă la subsemnatul oficiu protopresbiterat în termenul deschis, având a se prezenta înainte de ziua alegerii în vre-o Duminecă ori sărbătoare în biserică din comuna respectivă spre a-și arăta desteritatea în oratorie, cântări și tipic.

Sibiu, 22 Iunie 1904.

Oficiul protopresbiterat gr.-or. Sibiu în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Papiu
protopresbiter.

Nr. 466 1904.

[171] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului al II-lea de învățătoriu la școala română gr. or. din Zlatna, protopresbiteratul Abrud, se scrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt salariu anual de 600 cor. și venitele cantonului I., cel puțin 200 corone.

Se recere de la concurent să aibă IV clase gimnasiale și examenul de calificațiune cel puțin cu bine, apoi să fie cântăreți buni având să ocupe locul de cantor prim, în care cas e obligat în Dumineci și sărbători să cânte la strana primă și să pôtă forma cor cu băeții de școlă și adulții.

Cei-ce doresc a reflecta la acest post își vor subșterne, petițiunile instruite conform normelor în vigore la subsemnatul oficiu protopresbiterat în termenul deschis și se vor prezenta înainte de alegere în comună, pentru a și arăta desteritatea în cântări și tipic.

Oficiul protopresbiterat gr. or. Abrud, în conțelegere cu comitetul parohial.

Abrud, 21 Iunie 1904.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Nr. 981 1904

[175] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor vacante învățătoarești din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Agnita, se publică concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. Agnita, cu salariu de 600 cor., din alodiul comunal 150 cor., și 450 cor. din repartitie pe popor, cuartir și lemne de foc.
2. Bărghiș, cu salariu de 600 cor. din repartitie pe popor, cuartir și lemne de foc.
3. Bendorf, cu salariu de 600 corone, din alodiul comunal 200 cor., de la regim 320 cor. și 80 cor. din repartitie pe popor, cuartir și o sorte de lemne din pădurea comunală.
4. Ighisdurof-român, cu salariu de 600 cor. din repartitie pe popor, cuartir și lemne de foc.
5. Nocrichiu, cu salariu de 600 cor., 120 cor. de la regim, 480 cor. repartitie pe popor, cuartir, grădină și lemne de foc.
6. Prostea, cu salariu de 600 cor. din repartitie pe popor, cuartir și lemne de foc.
7. Ruja, cu salariu de 600 cor. din repartitie pe popor, cuartir și lemne de foc.
8. Șomartin, cu salariu de 600 cor., 410 cor. de la regim și 190 cor. din repartitie pe popor, cuartir și lemne de foc.
9. Șulumberg, cu salariu de 600 cor. din fondul școlar și din repartitie pe popor, cuartir și lemne de foc.
10. Verd, cu salariu de 600 cor., din alodiul comunal 140 cor., din fondul bisericeii 160 cor., din repartitie pe popor 300 cor., cuartir și lemne de foc.

Concurenții au a-și așterne cererile instruite conform normelor în vigore în termenul sus indicat subsemnatului oficiu protopresbiterat, și înainte de alegere a se prezenta poporului în vre o Duminecă sau sărbătoare în biserică, spre a și arăta desteritatea în tipic și cântări, în comunele Ighisdurof-român, Nocrichiu și Prostea, concurenții au a presta în Dumineci și sărbători și serviciul cantoral în biserică.

Bendorf, în 23 Iunie 1904.

În conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Oficiul protopresbiterat gr. or. al tractului Agnita.

Nicolae Gavrea
adm. prot.

Nr. 216 1904

[172] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de învățători în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Mureș-Oșorhei, se scrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. Erdősangeorgiu și Vefa, cu salariu anual de câte 600 cor. din repartitie, cuartir și grădină.

2. Medeșfalău, post împreunat cu cantonatul cu salariu de 600 cor.: 300 cor. din cassa bisericeii, 200 cor. de la popor și venitele cantonale compute în 100 cor., cuartir în edificiul școlar și grădină.

3. Nasna, cu salariu de 600 cor. din repartitie, grădină și relut de cuartir 20 cor.

4. Petea de câmpie, un post împreunat cu cantonatul, cu salariu de 360 corone, dintră cari 172 cor. din lada bisericeii și 188 cor. din repartitie, și usufructul la 12 jug. compute în 240 cor., cuartir în edificiul școlar și grădină.

Ca cantor va beneficia învățătoriu pe lângă venitele de mai sus și de venitele stolare îndatinate. Întră candidați vor fi primiți numai concurenții, cari au absolvat în vre-un institut pedagogic confesional gr. or.

Quincuenalele se compută de la instituirea definitivă și serviciul neîntrerupt în respectiva comună.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi sunt îndatorați a conduce în toate Duminecile și sărbătorile cântările liturgice cu elevii și a se prezenta în vre o Duminecă ori sărbătoare în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări și a face cunoștință cu poporul, ear' suplicile de concurs instruite conform normelor din vigore a le așterne subsemnatului oficiu protopresbiterat în termenul indicat, și cari pe lângă plata de concurs ar mai face pretensiuni și la quincuenale după anii serviți în alte comune, au să-și espună acele pretensiuni în petițiunile lor de concurs, pentru-ca comunele să se știe orienta la alegere.

Nasna, 16/29 Iunie 1904.

Oficiul protopresbiterat gr. or. Mureș-Oșorhei, în conțelegere cu comitetele parohiale.

Stefan Russu
adm. prot.

Nr. 516 1904.

[174] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de învățători în comunele mai jos numite, din protopresbiteratul Orăștie, prin acesta se scrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. Balșa, un post, salariu 600 cor. din repartitie, cuartir în natură și lemne de foc.
2. Homorod Suseni, școlă comună cu Homorod-joseni, salariu 600 corone, cuartir și lemne de foc.
3. Mermezeu, salariu 600 cor., cuartir în edificiul școlii și 4 m lemne de foc aduse la școlă.
4. Mada, salariu 600 cor., cuartir liber și lemne de foc.
5. Renghet, salariu 600 cor. din cari 400 cor. din repartitie ear' 200 din interesele împrumutului de stat, lemnele de lipsă la încălzirea școlii de la comuna politică și cuartir liber.
6. Pischint, salariu 440 cor. în bani, un agru de 2 1/2 jug. de prima clasă prețuit cu 120 cor. arândă anuală, 4 jug. de pășune pentru 10 vite mari sau 50 de oi, calculată în 36 cor., o parte de pădure socotită în 4 cor. Total 600 cor. Pentru conferență 10 cor. 2 stângini de lemne pentru încălzitul școlii și a odăii învățătorului și cuartir liber în o odaie.
7. Poiana, salariu 600 cor. din repartitie de la popor, 26 corone pentru conferență și scripturistica, cuartir liber în edificiul școlii, grădină de legumi, lemnele necesare de foc și dacă respectivul va fi în stare de a forma în decursul anului dintră elevii școlii sau tinerimea adultă un cor de cel puțin 2 voci, va primi un onorariu de 50 cor.

Recurenții, cari pe lângă plata din concurs, ar mai face pretensiuni și la quincuenale, după anii serviți în alte comune, au să-și espună acelea pretensiuni în petițiunile lor de concurs, pentru-ca comunele să se știe orienta la alegere.

Învățătorii aleși sunt obligați a instrua elevii în școala de repetițiune și de pomărit, a învăța cântările bisericești și a cânta cu ei în biserică. Cei cari vor dovedi că sunt apți de a instrua în cor, vor fi preferați.

Refectanții la vre unul din aceste posturi au a se prezenta în vre o Duminecă sau sărbătoare în comuna respectivă spre a și arăta desteritatea în cântările bisericești și tipic.

Concursele instruite prescrielor din vigore au a se așterne în termenul indicat subsemnatului oficiu protopresbiterat.

Oficiul protopresbiterat gr. or. Orăștie, în conțelegere cu comitetele parohiale.

Orăștie, 21 Iunie 1904.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Nr. 3049 Ep.

[170] 2—3

Publicațiune oficială.

Pentru trebuințele seminarului arhidiececan în anul școlar 1904/5 în ce privește încălzitul se cere liferarea de una sută (100) stângini de lemne, spre care scop se publică concurs cu termin până în 1 August nou a. c.

Lemnele să fie de fag, neplutite, din fața sôrelui de prima calitate, și în decursul lunii August și Septembrie nou a. c. să fie așezate în seminar.

Ofertele au să fie înaintate în termenul indicat la consistoriul arhidiececan și oferentii să aducă în seminar un stângin de lemne de probă.

Sibiiu, 1 Iulie n. 1904.

Consistoriul arhidiececan.

[138] 3—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de învățătoriu în clasa I. la școala română gr. or. din Cristian, protopresbiteratul Sibiiu, se escrie concurs cu terminul de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt salariu anual 600 cor. din cari 420 cor. din cassa bisericeii în rate lunare anticipative, 180 cor. din repartie în rate trilonare, 100 cor. bani pentru cuartir și 4 orgii lemne pentru încălzit.

Cei ce doresc a reflecta la acest post, au să-și așternă cererile de concurs instruite în sensul legilor din vîgore la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termenul deschis.

De la concurenți se cere încă a ține în toate Duminecile și în sărbători o strană cu cântările în biserică, și vor ave a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în biserică, mai înainte de ziua alegerii, spre a și arăta dexteritatea în cântări și tipic.

Cristian, 30 Maiu 1904.

Comitetul parohial:

Ioan Valianu
president.

Nr. 584.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Sibiiu a vîcut și consimte cu conculsul comitetului parohial.

Sibiiu, 10 Iunie 1904.

Ioan Papiu
protopresbiter.

Nr. 266 1904.

[153] 3—3

Concurs

Pentru întregirea definitivă a posturilor învățătoresci din comunele Urișul superior, Idiceț sat și pădure, Maeșan, Fiea, Poleți, M. Cuesău, Dumbrava, Sacal și Lueriu, apoi pentru al doilea post de învățătoriu în Toplița-română, cutul „Valea-de sus”, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în foia „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt: câte 600 cor., cuartir și lemnele de foc.

Suplicele concursuale instruite conform legilor în vîgore sunt a se așterne oficiului protopresbiteral, p. u. Szász Régen, de la care se pot trage și informații detaliate.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Reghin. Reghin, 8 Iunie 1904.

In conțelegere cu comitetele parohiale.

Galaction Șagău
protopresbiter.

Nr. 633.

[161] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învățătoresci vacante din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Mercurei, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. Dobârca, cu salariu de 600 cor., din repartie pe popor și din alodiul comun, cuartir și lemne de foc

2. Cinadie, cu salariu de 400 corone, din repartie și 7½ jug. de pământ și cuartir și lemne.

3. Tău, cu salariu de 600 corone, din repartie, cuartir și lemne de foc.

Cei ce vor reflecta la posturile acestea sunt datori să cante Duminecă și sărbători cu copii la sfânta liturgie.

Concurenții au să și așternă cererile instruite conform normelor în vîgore în termenul susindicat subsemnatului oficiu protopresbiteral, și înainte de alegere a se prezenta poporului în biserică spre a și arăta dexteritatea în cântări.

Mercurea, 14 Iunie 1904.

In conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Oficiul protopresbiteral Mercurea:

Avram S. Pecurariu
protopresbiter.

Nr. 345 1904

[165] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului învățătoresc vacant din comuna bisericăscă Iliamurășana, protopresbiteratul Iliia, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele sunt:

1. Salariu anual de 600 cor., solvit din fondul de bucate al parohiei gr. or. române din Iliia în rate lunare anticipative.

2. ½ din venitele cantorale, cari fac la an vre-o 60 corone.

3. Cuartir în natură.

Cel ce va fi ales ca învățătoriu fiind totodată și cantor este deobligat a și împlini funcțiunile de cantor când nu este ocupat cu prelegerile în școală.

Respectivii concurenți să declare în petițiunile lor de concurs că anii de serviciu de la altă școală nu pretind a li-se computa la dreptul de cuincuenal.

Concurenții au să și înainteze cererile instruite conform normelor în vîgore în termenul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral, și a se prezenta înainte de alegere în biserică spre a și arăta dexteritatea în cântări și tipic.

Iliia, la 10 Iunie 1904.

In conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Iliia.

George Oprea
protopresbiter.

Nr. 441 1904.

[160] 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa a treia Hurez, protopresbiteratul gr. or. Făgăraș, pe baza rezoluțiunei Preav. Consistoriul arhidiececan din 16 Martie 1904 nr. 3190 B. se escrie prin această concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasonate în cōla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh se și subșternă cererile concursuale instruite conform legilor în vîgore la subsemnatul oficiu protopresbiteral gr. or. Făgăraș în Făgăraș până la termenul susindicat, avînd a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la sfânta biserică spre a cînta, respective a celebra și a cuvînta.

Făgăraș, 12 Iunie 1904.

In conțelegere cu comitetul parohial — Oficiul protopresbiteral gr. or. Făgăraș.

Ioan Cîndea
protop., ca adm. protopr.

Nr. 598 1904.

[154] 3—3

Concurs

Pentru îndeplinirea posturilor vacante de învățători la școlile din comunele de mai jos din protopresbiteratul gr. or. Sibiiu, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

1. Cornățel, salariu anual 600 corone din cassa alodială, cuartir în natură și lemnele trebuincioase pentru încălzit.

2. Gușterița, salariu 600 cor. din cari 470 din repartie de la popor, 30 cor. din pământuri, 100 din alodiul comun, ½ din venitul grădinei de pomărit, cuartir în natură și lemnele trebuincioase de foc.

3. Ocna-inferiōră, salariu 600 corone din cassa bisericeii, relut de cuartir 40 cor. și lemnele de foc.

4. Ruși, 600 cor. din cari 300 cor. de la stat, ear 300 cor. de la popor, cuartir și lemne pentru foc.

5. Slimnic, al II-lea post, salariu 600 cor. din repartie de la popor, cuartir în edificiul școlii și 2 stângini de lemne.

6. Mohu, al doilea post cu 600 cor. din cassa bisericeii — de la alodiul comun, — relut de cuartir 40 cor., 2 stângini de lemne și folosința grădinei școlare de jumătate.

7. Vurpăr, 600 cor., din cari 400 cor. de la popor din repartie, ear 200 cor. din cassa bisericeii, cuartir în edificiul școlii, 5 stângini de lemne și ¼ juger grădină.

Refectanții la vre-unul din aceste posturi vor ave a se prezenta în comună în vr'o Duminecă sau sărbătoare înainte de alegere, spre a și arăta dexteritatea în cântări și tipic, avînd a conduce cântările cu elevii în biserică și a ține și o strană.

Cererile concursuale instruite în sensul normelor din vîgore, se vor așterne la subsemnatul oficiu protopresb., în termenul deschis. Cuincuenalele se vor computa numai după 5 ani de serviciu în comuna respectivă.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Sibiiu, în conțelegere cu comitetele parohiale.

Sibiiu, 12 Iunie 1904.

Ioan Papiu
protopresbiter.

Nr. 297 1904.

[169] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de învățători în comunele mai jos numite din protopresbiteratul Alba-Iulia, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. Acmariu, cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne de foc.

2. Bucerdea-vinōsă, cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne de foc.

3. Cetea, 2 posturi, cu salariu de câte 600 cor. din cari 300 cor. de la stat, cuartir și lemne de foc.

4. Măgina, cu salariu de 600 cor., solvit anticipativ, pentru fie care lună, din cassa bisericeii, cuartir și lemne de foc.

5. Mihaițiu, postul al doilea de învățătoriu, cu salariu de 600 cor. din cari 300 cor. de la stat, cuartir și lemne de foc.

6. Ciugudiu, cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne de foc.

7. Tăuțiu, cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne de foc.

8. Rimeș sat, cu salariu de 600 cor. din cari 200 cor. de la stat, cuartir și lemne de foc.

9. Brădești, cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi își vor așternă cererile instruite conform normelor la subsemnatul oficiu în termenul susindicat, avînd de a se prezenta mai dinainte în comuna, spre a face cunoștință cu poporul și a și arăta dexteritatea în cântări, fiind după instituire îndatorăți de a conduce pe copii în Dumineci și sărbători la biserică și a cînta cu ei la sf. liturgie.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Alba-Iulia, în conțelegere cu comitetele parohiale.

Alba-Iulia, 16 Iunie 1904.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 324 1904.

[167] 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei Mihăești cu filia Făgețel, protopresbiteratul Dobra, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh, sunt cele fasonate la cōla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Concurenții vor ave să-și așternă petițiunile în termenul deschis, instruite conform prescrișelor legii, subsemnatului oficiu protopresbiteral, avînd a se prezenta înainte alegerilor în vre-o Duminecă sau sărbătoare pentru a cînta, respective a celebra și a cuvînta.

Dobra, 16 Iunie 1904.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Dobra, în conțelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopresbiter.

Nr. 434 1904.

[155] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învățătoresci vacante din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Abrud, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. Abrudsat, două posturi, cu salariu de câte 600 corone, solvibile în rate lunare anticipative, cuartir și lemne de foc.

2. Bucium-Cerbu, salariu 600 cor. din repartie, cuartir și lemne de foc.

3. Bucium-Isbita, salariu 600 cor. din repartie, cuartir și lemne de foc.

4. Carpiuș, salariu 600 cor. din repartie, cuartir și lemne de foc.

5. Ciurulăsa, salariu 600 cor. din repartie, cuartir și lemne de foc.

6. Roșia cu Corna, salariu 600 cor. din repartie, cuartir și lemne de foc.

7. Pătrăngești cu Valea Bulzului, salariu 600 cor., cuartir și lemne de foc.

8. Galați, salariu 600 cor. din repartie, cuartir și lemne de foc.

9. Trîmpoele, salariu 600 cor. și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi se și subșternă cererile instruite conform normelor din vîgore la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termenul deschis și se se prezenteze înainte de alegere poporului spre a și arăta dexteritatea în cântări, apoi vor nota în petițiunile lor dacă după anii serviți în alte comune pretind cuincuenalii, pentru ca comunele să se pōtă orienta la alegere.

In fine se face cunoscut că la posturile din Abrudsat, vor fi preferiți acei învățători, cari sunt capabili a instrui și conduce coruri vocale, pentru cari servicii vor fi special remunerăți.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Abrud, în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Abrud, 11 Iunie 1904.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Nr. 348 1904.

[156] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor vacante de învățători de la școlile confesionale gr. or. române din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul gr. or. Avrig, se escrie prin această concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. Arpașul-inferior, al doilea post de învățătoriu, cu salariu anual de 600 corone, cuartir și lemne de foc.

2. Drăguș, al doilea post de învățătoriu, cu salariu anual de 600 cor., cuartir și lemne de foc.

3. Sebeșul-superior, al doilea post de învățătoriu, cu salariu anual de 600 cor., cuartir și lemne de foc.

4. Streja-Cărtișōra, postul de învățătoriu, cu salariu anual de 600 cor., cuartir și lemne de foc.

5. Ucea-inferiōră, postul de învățătoriu, cu salariu anual de 600 cor., cuartir și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi se și subșternă cererile concursuale instruite conform legilor în vîgore la subsemnatul oficiu protopresbiteral gr. or. Avrig (posta Avrig, Felek, Szabenvármegye) până la termenul susindicat, cu aceea observare, că reflectanții se se prezintă în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cînta și face cunoștință cu poporul, avînd cei aleși a instrui copii de școală în cântările bisericești și a cînta cu ei în biserică la sfânta liturgie.

Avrig, 7 Iunie 1904.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Avrig.

Ioan Cîndea
protopresbiter.

Nr. 340 1904.

[159] 2—3

Concurs repețit

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia vacantă de cl. III-a Vorța cu filia Valealungă, tractul Iliia, pe baza ven. ordin consist. din 2 Martie a. c. nr. 2397 bis., prin această se publică de nou concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în cōla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a și așterne cererile instruite conform normelor în vîgore subsemnatului oficiu protopresbiteral în termenul indicat și au a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică pentru a cînta, respective a celebra și cuvînta.

Iliia, la 11 Iunie 1904.

In conțelegere cu comitetul parohial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Iliia.

George Oprea
protopresbiter.

Nr. 79 1904

[168] 2—3

Concurs

Prin această se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român” pentru îndeplinirea următoarelor posturi vacante de învățători:

1. Federi Fizești, 2. Luncani, 3. Petrila-Brad, 4. Petrila Gărgani, 5. Sânta Maria de petra, 6. Valea Sângeorgiu.

Emolumentele pentru fie-care post sunt: 600 corone, cuartir și lemne.

Concurenții se și trimiță cererile, instruite conform normelor în vîgore, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Se cere de la concurenți, să știe și cântările bisericești și ca învățători să instrueze copii de școală în cântările bisericești și să cante cu ei la sfânta liturgie în tota Duminecă și sărbătōrea.

Hațeg, în 17 Iunie 1904.

In conțelegere cu comitetele parohiale. Oficiul protopresbiteral gr. or. Hațeg.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Nr. 444.

[164] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroh Nistor Purdu din parohia de clasa a III-a Rucăr, protopresbiteratul gr. or. Făgăraș, prin această se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele fasonate în cōla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a și înainta petițiunile concursuale instruite conform normelor în vîgore subsemnatului oficiu protopresbiteral gr. or. Făgăraș până la termenul deschis, avînd a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în parohie pentru a cînta și cuvînta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Făgăraș, în conțelegere cu comitetul parohial.

Făgăraș, 13 Iunie 1904.

Ioan Cîndea
protopresb., adm. prot.

La Librăria Tipografiei
Archidieceșane se află de vânzare:
Ziariul unui Pierde-Vară, de George Coșbuc 2.—
Iisus Christos cu cuvintele sfintei scripturi, de Dr. Petru Barbu 2-50
Foileton, de Ilarie Chendi 2-50
 trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.
Cultura română și politicianismul, de Rădulescu-Motru 1-50
Cuvinte adevărate, de N. Iorga 2-50
Drumuri și orașe din România, de N. Iorga 2-50
Geniu Pustiu, roman original inedit, de Mihail Eminescu 2.—
Urmasii Romei, romane și schițe, de George Cair 3.—
Eu rid, tu rizi, el ride, de G. Ranetti 2.—
Povești populare, de Alex. Florini 2-50
Calătorii lui Enache Cocoloș, de Th. D. Speranță 2.—
Armina (romăncă), roman social din epoca renașterii poporului român de la Pind, de P. Vulcan 2.—
Istoria lui Stefan-cel-mare, povestită poporului românesc, de N. Iorga, ediția populară —75
 ediție de lux 2-50
Povestiri, de Mihail Sadoveanu 1-50
Intră Capșa și Palat, impresiile unui trecător, de D. B. Rosetti 2.—
 plus 20 fil. porto postal.

A apărut:

Modele de cusături românești

de Minerva Cosma.

Prețuri: Caetul I 50 fil., caetul II 1 cor. plus porto 5 fileri.

Librăria archidieceșană.

Ocaziune rară!

uimitor de efin

500 obiecte de podobă numai cu 3 cor. 80 fil.

Un admirabil orologiu de precizie aurit, cu mers regulat, 3 ani garanție și lanț potrivit, 1 cravată modernă de mătășă pentru domni, 3 batiste fine, 1 inel frumos cu imitație de piatră scumpă, 1 admirabil portmoneu de piele, 1 oglindă de buzunar, 1 părechie de bumbi pentru manșete, 3 bumbi de piept 3/4, aur-dubl. cu mecanism patent, recușite de scris (nichel, prima), un dragălaș album cu chipuri (conține 36 chipuri cele mai frumoase din lume, 1 broș elegant pentru dame (noutate parisiană), 1 par. de butoni de simli-brilant, foarte înșelători, 3 obiecte de haz (potrivite pentru tineri și bătrani), 20 obiecte importante de corespondență și alte 400 diferite obiecte, de lipsă în casă. Tote împreună cu orologiul, care singur e vrednic banii, costă numai cor. 80. Se pot procura pe lângă ramburs sau trimițându-se banii înainte de la

Versandthaus

S. URBACH, Krakau nr. 54/K.

Risic echis, primindu-se înapoi obiectele ce nu convin.

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent

nr. 86967.

Nu e mijloc secret

Nu e crucea lui Volta!

vindecă și înviorază

Deosebită atențiune e a se aparat vindecă bóle

pe lângă garanție.

da împrejurării, că acest vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, tuietură de ureche, bătăie de inimă, sgârșiri de inimă, asma, auzul greu, sgârșiri de stomac, lipsa pozei de mâncare, răceală la mâni și picioare, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influență, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — In cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii cari prețuiesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta” deoarece „Ciasul-Volta” atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat. Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—

folosibil la morburii cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 4.—

folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Espedite din centru și locul de vânzare pentru țară și străinătate e:
MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V
 colțul strada Kálmán.

Vaporele „Kaiser“:

Kaiser Wilhelm II, 215 metri lung,
Kronprinz Wilhelm, 202 metri lung,
Kaiser Wilhelm der Grosse, 198 metri lung,
Kaiserin Maria Teresia, 166 metri lung,

merg în 6—7 zile de la Bremea la New-York.

Plecarea Martia.

Vaporele acestea „Kaiser” pleacă numai din Bremea. Cine voește deci să călătoriască cu vapor „Kaiser” (imperial) poate călători liber, fără piedeci; nimeni nu-l poate opri. Fie-care călător trebuie să fie hotărât deja de-acasă încetrău voește să călătoriască, și să nu se lase a fi abătut ori înșelat de nimeni. Fie-căruia fi stă în voie liberă a călători cu banii sei unde voește. Trebuie însă să se îngrijescă la timp de loc pe vapor și pentru siguranță să trimită la adresa mea 20 cor., ca arvună.

Călătoria de la Bremea la America costă: pe vapor „Kaiser”

118 cor., pe vapor de postă 95 cor.

F. MISSLER, BREMEN, Bahnhofstrasse 30
 casă de bancă și întreprindere de comunicațiune.

Sbór'al nopții negru flutur...

de M. Eminescu. — Romanță pentru voce și pian de A. Bena. Prețul cor. 1-50, porto 10 fil. Se capătă la Librăria archid.

Epilepsia.

Cine suferă de epilepsie (nevoie), convulsii și de alte morburii nervoase, se ceară broșură asupra acestora. Se capătă gratis și franco prin „priv. Schwanen-Apotheke, Frankfurt a. M.” (90) 13—52

Var

ars deopotrivă în cuptor rotund, liber de sgară, oferă loc ori-care loc de clădire în Sibiu, cu 11 corone butoiul

I. Banciu & Co, Orlat.

Comande se primesc la dnii **Georg Serfözö**, strada Faurilor, și **Mich. Schopf**, strada Cîsnădiei. [102] 10 10

* T. Popovici *

12 CÂNTECE DE ȘCOLĂ

pentru 2 și 3 voci

CUPRINSUL:

Caetul I, pentru 2 și 3 voci egale: 1. Rugăciune. 2. Cântec de primăvară. 3. Codrule frate de cruce. 4. Carul cu boi. 5. Ziua a apus. 6. Fetele casnice. 7. Țiganca. 8. Sunt fecior sdrăven. 9. Eu mă duc codrul ră-mâne. 10. Imn ocașional. 11. Patru păstori. 12. Cântec la sf. Nicolae.

Caetul II: Cântec pe 2 voci: 1. Rugăciune. 2. In cîreșar. 3. Cântec de primăvară. 4. Imnul unirii. 5. Marș vînăto-resc. 6. Astăzi sîcîrîl. — Cântec pe trei voci: 7. Strugurel bătut de pîtră. 8. Cucule pînă galbenă. 9. Vivat țera mea. 10. Imnul poporal. 11. Hora ostașilor. 12. Colindă.

PREȚUL fie-cărui caet 50 fil., plus 10 fileri porto

Editura Librăriei archidieceșane din Sibiu-Nagyszeben

Pianele Bösendorfer

stau și acum la locul prim, „afară de concurs”, și sunt în deoște recunoscute ca cele mai bune piane, atât pentru saloane, cât și pentru sale de concert. În Austro-Ungaria sunt neintrecute. Dovada cea mai eclatantă o dau programele tuturor pianistilor renumiți, cari în Budapesta, Graz, Praga, Viena etc., concertază exclusiv cu piane Bösendorfer.

Sunetul ales și puternic, de un farmec neasemănat, și minunatul mod cum se cîntă la aceste piane, procură cîntătorului plăcerea de a presta neîmpedecat ceea-ce pôte.

Bösendorfer a făcut școlă.

Cu mult zel și iscusință i-a urmat

Francisc Wirth, constructor de piane reg. grecesc de curte.

construind un pian solid și fin lucrat (premiu de stat, medalii de aur, diplome de onoare) în 3 modele de salon, cu 420, 450 și 500 fil. Cu astfel de prețuri subscrișul nu a mai aflat pe piața Vienei pian de executare așa fină. În Ungaria sunt foarte plăcute piane lui Fr. Wirth, pentru sunetul lor viu și curat ca argintul, și pentru neobicinuita durabilitate a acestuia; indeosebi este căutat acolo, unde numai rar se pôte afla acordor.

Frații Stingl, fabrică de piane c. ș. r. de curte

reprezentați prin 5 modele, de la 300—700 fl., cu registru (pedal) de harfă (Harfenzug), claviatură reformată. Piane foarte plăcute.

Cui îi place ton dulce și melodiș, se-și cumpere pianul lui **W. Fritz & fiu.**

Renumele bine întemeiat al acestei firme solide (fondată în 1804) asigură cumpărătorului deplină și durabilă mulțămire. Mignon 470 fl., pian scurtat (Stutzflügel) 500 fl.

Eminentul fabricat al lui **Proksch**: pianin cu registru mut 420 fl., mignon 500 fl.Piane bune **Hölzl & Heitzmann** de la 320—380 fl.

De la firme mai nou se află în deposit instrumente draguțe cu 250, 280 și 320 fl.; asemenea pianine cu registru mut (Stummzug), așa-numite „Harfen-Pianino”. (O invenție binefăcătoare pentru împrejurimea celui ce învață.)

Pianine berlineze de prima calitate.

Harmoniu pentru școle și casă **Mannborg—Lipsea** cu 100 fl. și 230 fl.

Inchiriare de instrumente cu prețuri eștine.

Primul deposit transilvan de piane și harmoniuri

Victor de Heldenberg

(94) 11—

Sibiu (Nagyszeben), strada cîsnădiei nr. 9, etagiul I.

Pentru pacienții de stomach!

Tuturor cari în urma răcelii ori a prea marelui împovărări a stomacului sau prin consumarea de mîncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu nereguat și-au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgarciuri de stomach,
 Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach
 li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui rezultate escelente de mulți ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de burueni al lui Hubert Uilrich.

Acest vin este preparat din burueni renumite și recunoscute ca tîmăduitoare, cu vin bun; întărește și înviorază organismul de mistuire al omului. Vinul de burueni delată curătorbările de mistuire și influențează puternic asupra noiei formări de sînge sîntos.

Prin întrebuințarea regulată a vinului de burueni bólele de stomach vor fi curate înca în formare. Să nu întăriez nime dar a-l folosi încă de cu vreme. Simptome, ca: dureri de cap, rigăeli, arsuri în stomach, inflamații, amețeli cu vomări, cari la pacienți cu suferințe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni cu urmările lor neplăcute, maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie, precum și conglomărarea sîngelui în ficat,

splînă și suferințele hemoroidice de multe-ori se delatăru iute cu vinul de burueni. Vinul de burueni delatăru mistuirea grea și depărtăză prin un scaun ușor materii stricate din stomach și intestine.

Fața palidă și slabă, anemia și slăbiciunile

sunt de obicei urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sînge și a stării bolnăvicioase a ficatului. Lipsa de apetit și reaua dispoziție, precum și durerile de cap și nopțile perdue (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persoane. Vinul de burueni dă slăbetei puteri de traiu un nou și prospăt impuls. Vinul de burueni mărește apetitul, ajută mistuirea și nutrește, ușurează formarea și schimbarea materiei, înlesnește formarea sîngelui, calmăză nervi escitați și crează nouă voe de viață. Nenumărate scrisori de recunoștință și mulțămiri dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vânzare în sticle fl. 1.50 și fl. 2.— la farmaciile din Sibiu, Turnișor, Seliște, Ocna, Slănnic, Șeica-mare, Noerich, Avrig, Tălmăci, Boița, Cîsnădie, Poplaca, Gurarului, Jina, Poiana, Mercurea, Călnic, Loman, Pianul-de-sus, Petriș, Sebeșul-săseș, Vinul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beșineu, Mihalț, Teiuș, Blaj, Pănade, Țapu, Mediaș, Blăjeș, Sîn-Mărtin, Iașfalău, Bama, Agnita, Cîncu-mare, Boleș, Făgăraș, Beclean, Cămpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăștie, Deva, Hunedoara, Hăjeș, Lunca, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia etc. — precum și în toate celelalte localități mai mari și mai mici din Ardeal, Ungaria și Austria.

Farmaciile din Sibiu trimit 3 și mai multe sticle de vin cu prețurile originale în toate ocalitățile din Austro-Ungaria.

Păziți-vă de falsificări!

Se se ceară anumit:

Vinul de burueni al lui **Hubert Uilrich.**

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părțile lui constitutive sînt: Vin de Malaga 50,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roșu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cîreșe 320,0, Coacăză, Anis, Rădăcină „Helen”, iarba ferului americană, Rădăcină „Entianus”, „Kalmus” a 10,0. Tote aceste se amestecă.

un. dcm. [5] 12—12